

**Nejvyšší správní soud v systému
správního soudnictví – kasační stížnost,
řízení o kasační stížnosti a jiné druhy
řízení před Nejvyšším správním soudem.**

MP701Zk Správní právo procesní
12. přednáška 5. 12. 2022
JUDr. Lukáš Potěšil, Ph.D.

Obsah přednášky

- **Nejvyšší správní soud (NSS)**
- **kasační stížnost** a řízení o kasační stížnosti
- jiné druhy řízení před Nejvyšším správním soudem
(kompetenční žaloba)

Otázky, na které se pokusíme odpovědět:

- *Je stávající Nejvyšší správní soud pokračovatelem nejvyššího správního soudu z období tzv. 1 republiky?*
- *O čem všem vlastně jedná a rozhoduje Nejvyšší správní soud?*
- *Co je to kasační stížnost a proč její podatel (tj. stěžovatel) musí být zastoupen advokátem?*
- *Může Nejvyšší správní soud přímo zrušit i rozhodnutí správních orgánů?*
- *Jaká je povaha rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a jaké jsou jejich dopady do praxe?*
- *Jaký je vztah mezi Nejvyšším správním soudem a Nejvyšším soudem nebo Ústavním soudem?*

Nejvyšší správní soud

Nejvyšší správní soud

- Čl. 91 odst. 1 Ústavy – NSS tvoří soudní soustavu (tj. byl předpokládán již v roce 1992/1993)
- Čl. 87 odst. 3 Ústavy – „*zákon může stanovit, že **namísto Ústavního soudu** rozhoduje Nejvyšší správní soud*
  - a) *o zrušení právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem, - **nerealizováno***
  - b) *spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.“ – **ano (tzv. kompetenční žaloba)***
- historie a vývoj správního soudnictví a NSS (viz úvodní přednáška do soudní ochrany), zřízen k 1. 1. 2003

Nejvyšší správní soud

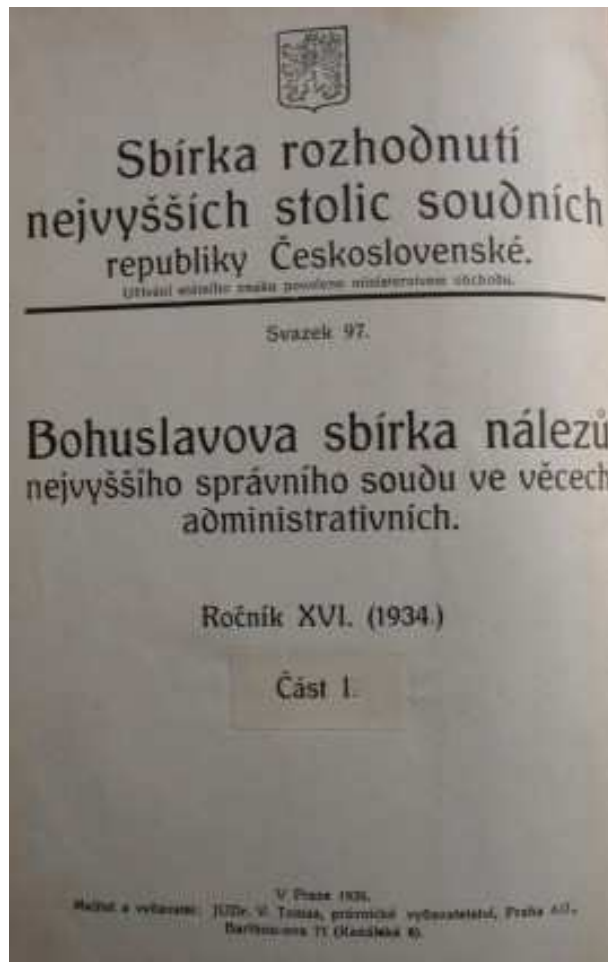
- **NSS** (sp. zn. 5 As 43/2006) „Zanikl-li orgán (zde prvorepublikový Nejvyšší správní soud zřízený zákonem č. 3/1918 Sb.), aniž by řízení ukončil, nelze bez zákonného zmocnění v takovém řízení pokračovat jiným orgánem. *Zákonem č. 150/2002 Sb. ani jiným právním předpisem není upravena otázka právního nástupnictví vůči prvorepublikovému Nejvyššímu správnímu soudu ani hmotněprávní či procesněprávní kontinuita. Požadoval-li navrhovatel, aby krajský soud provedl doručení nálezu NSS z roku 1948, popř. přikázal takový úkon jinému správnímu orgánu, nelze jinak než návrh odmítnout dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro absenci základních podmínek řízení.“*

Nejvyšší správní soud

- Zřízen § 11 SŘS se sídlem v Brně
- Vrcholný soudní orgán ve věcech správního soudnictví (§ 12)
- Zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování ve správním soudnictví (zejména) tím, že rozhoduje o kasačních stížnostech
- vydává Sb. NSS (§ 22) – vybraná rozhodnutí krajských soudů a NSS
- je členem [Asociace státních rad a nejvyšších správních soudů Evropské unie](#) a členem [Mezinárodní asociaci nejvyšších správních soudů](#).
- Zajišťuje rozhodování a publikování rozhodnutí tzv. zvláštního senátu podle zákona č. 131/2002 Sb.

Nejvyšší správní soud

Nejvyšší správní soud

- Rozhoduje v dalších případech dle SŘS, nebo zvláštního zákona:
- Určení příslušnosti (§ 7 odst. 6)
- Vyloučení soudce (§ 8 odst. 3 a 5)
- Přikázání věci (§ 9 odst. 1 a 2)
- **Kompetenční žaloby § 97 odst. 4 – tzv. kompetenční senát (6+1)**
- **Kárná řízení se soudci, státními zástupci a soudními exekutory (zákon č. 7/2002 Sb.) – postup podle trestního řádu**

Nejvyšší správní soud

- Rozhoduje v dalších případech dle SŘS nebo zvláštního zákona:
- Rozpuštění, pozastavení, znovuoobnovení **politické strany** (§ 94 odst. 1 písm. b) a § 15 odst. 1 z. č. 424/1991 Sb. – tzv. **volební/politický senát (6+1)**
- **Volby do Parlamentu** (§ 88 odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb.) – tzv. **volební senát (6+1)**
- odmítnutí kandidátní listiny, rozhodnutí o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině a proti rozhodnutí o registraci kandidátní listiny, neplatnost volby kandidáta (§ 56 a 57 zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do **EP** - tzv. **volební senát (6+1)**)
- registrace kandidátní listiny a návrhu na neplatnost **volby prezidenta republiky** (§ 68 zákona č. 275/2012 Sb.) - tzv. **volební senát (6+1)**

Nejvyšší správní soud

- Rozhoduje v dalších případech dle SŘS nebo zvláštního zákona:
- Návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu (§ 174a zákona č. 6/2002 Sb.)
- **Kasační stížnosti (§ 102 a násl. SŘS)** a s tím související: **ustanovení zástupce** pro řízení o kasační stížnosti (povinné zastoupení), **osvobození od soudních poplatků** (5000 Kč za kasační stížnost), **přiznání odkladného účinku** kasační stížnosti, ...
- **Stanoviska** (§ 12 odst. 2)
- **Zásadní usnesení** (§ 12 odst. 3)

Nejvyšší správní soud

- **Předseda soudu** – vyřizuje stížnosti (§ 30), jinak ještě § 29 a výkon státní správy soudu
- **Místopředseda soudu** – výkon státní správy soudu
- **Ředitel správy NSS a Ministerstvo spravedlnosti** – chod soudu
- **Plénum soudu a soudcovská rada**
- **Předsedové kolegií** (kolegia u NSS již nejsou, byla do 31. 12. 2013, tzv. finančně-správní a sociálně-správní)
- **Předsedové senátu**
- **Soudci**
- **Asistenti soudce**
- **Odborný aparát** – soudní kanceláře (zapisovatelky), ...

Nejvyšší správní soud

Nejvyšší správní soud

- **Rozhoduje v senátech** ve složení:
- **2+1** – vždy, nejde-li o výjimku (10 senátů)
- **6** – kárná řízení (3 senáty pro soudce, 1 pro státní zástupce a 1 pro soudní exekutory)
- **6+1** volby a referendum („volební“ – „Vol“), politické strany („politický“ „Pst“), kompetenční žaloby („Komp“)
- **6+1** rozšířený senát („RS“) podle § 17 – odchýlení se od dosavadní judikatury (povinnost předložit věc RS)

Nejvyšší správní soud v roce 2021

Agenda	převzato	napadlo	rozhodnuto	rozsudek	usnesení	jinak	rozhodnutí	zůstatek
kasační věci	3136	4012	3822	2414	1319	89	0	3326
Na, Nad, Nao, Nk	23	296	302	0	113	189	0	17
Obn, Pst, Komp, Vol, Konf, Aprk, Aprn, Ao, Kss, Ksz, Kse, Kseo	43	609	526	60	362	74	30	126
Celkem	3202	4917	4650	2474	1794	352	30	3469

Nejvyšší správní soud (I. pololetí 2022)

Agenda	převzato	napadlo	rozhodnut o	rozsudek	usnesení	jinak	rozhodnut í	zůstatek
kasační věci	3326	1670	1801	1204	570	27	0	3195
Na, Nad, Nao, Nk	17	107	120	0	50	70	0	4
Obn, Pst, Komp, Vol, Konf, Aprk, Aprn, Ao, Kss, Ksz, Kse, Kseo	126	109	174	79	74	7	14	61
Celkem	3469	1886	2095	1283	694	104	14	3260

Nejvyšší správní soud

- 2003: 1502 kasačních stížností (ale + 1416 nevyřízených věcí od VS)
- 2004: **4722** kasačních stížností (vyřízeno 2859)
- 2005: **4550** kasačních stížností (vyřízeno 4233)
- 2006: 3622 kasačních stížností (vyřízeno 4121)
- 2007: 3006 kasačních stížností (vyřízeno 4128)
- 2008: 2891 kasačních stížností (vyřízeno 3147)
- 2009: 2524 kasačních stížností (vyřízeno 2931)
- 2010: **2213** kasačních stížností (vyřízeno 2300)
- 2011: 2388 kasačních stížností (vyřízeno 2313)
- 2012: 2955 kasačních stížností (vyřízeno 2547)
- 2013: 2849 kasačních stížností (vyřízeno 2864)
- 2014: 2647 kasačních stížností (vyřízeno 2704)
- 2015: 2886 kasačních stížností (vyřízeno 2915)
- 2016: 3246 kasačních stížností (vyřízeno 2954)
- 2017: 3902 kasačních stížností (vyřízeno 3442)
- 2018: 4109 kasačních stížností (vyřízeno 3489)
- 2019: 4261 kasačních stížností (vyřízeno 3880)
- 2020: 4037 kasačních stížností (vyřízeno 3785)
- 2021: 4012 kasačních stížností (vyřízeno 3822)

Řešení problémů: Nepříjatelnost kasační stížnosti?

Kasační stížnost

- § 102 a násl. SŘS
- Jádro činnosti NSS (více jak 3000 ročně)
- **Mimořádný opravný prostředek** – proti **pravomocnému rozhodnutí** (rozsudek i usnesení) **KS** (+ nemá odkladný účinek, lze jej přiznat), správní soudnictví je **jednoinstanční**
- **X obnova řízení § 111** – ve věcech tzv. zásahové žaloby a politických stran (nelze proti rozhodnutí o kasační stížnosti)

Kasační stížnost

- Lhůta: **2 týdny**, zmeškání nelze prominout
- Podává se **přímo u NSS**
- **Povinné zastoupení advokátem**
- **Soudní poplatek**
- **Bezvadná kasační stížnost § 106 odst. 3 – měsíc (max. 2) k doplnění od doručení výzvy**

Kasační stížnost

- Podává ji („stěžovatel“) – účastník řízení před KS (tj. **žalobce** nebo **žalovaný**), nebo **osoba zúčastněná na řízení**
- **Je obecně přípustná, není-li stanoveno jinak**
- **Důvody** § 103 odst. 1:
  - písm. a) – **nezákonnost** (hmotněprávní pochybení u rozhodnutí KS)
  - písm. b) – **vady řízení** (procesní pochybení u správního orgánu)
  - písm. c) – **zmatečnost** (nedostatek podmínek řízení, nesprávné složení u KS)
  - písm. d) – **nepřezkoumatelnost** (nesrozumitelnost, nedostatek důvodů), **jiná** (podstatná) **vada řízení u KS**
  - písm. e) – **nezákonnost při odmítnutí nebo zastavení**

Kasační stížnost

Kasační stížnost

- **Nepřípustnost** § 104 (odmítnutí)
- **Nepřijatelnost** § 104a (novela 2021) – ve věcech „samosoudcovských“ kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele – **odmítnutí pro nepřijatelnost**

Kasační stížnost

- NSS (sp. zn. 1 As 13/2006, č. 933/2006 Sb. NSS) „Přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik **zásadní a intenzivní situace**, v níž je - **kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce** - ... též nezbytné vyslovit **právní názor k určitému typu případů či právních otázek**. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem ... je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž **také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů**. **Přijatelnost** kasační stížnosti je třeba odlišovat od **přípustnosti** kasační stížnosti na straně jedné a **důvodnosti** na straně druhé. Přípustnost (či tedy spíše absence některého z důvodů nepřipustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti ... , řádné zastoupení ... , absence dalších zákonných důvodů nepřipustnosti ... apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných ... V zájmu stěžovatele ... je nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů kasační stížnosti, stanovených v § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž též uvést, v čem stěžovatel spatřuje - v mezích kritérií přijatelnosti - v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.“

Řízení o kasační stížnosti

- Posouzení **splnění podmínek řízení** – včasnost, přípustnost
- **Odstranění** (odstranitelných) vad kasační stížnosti a nedostatků podmínek řízení – osvobození od soudních poplatků, ustanovení zástupce, doplnění kasační stížnosti
- Doručení **kasační stížnosti k vyjádření a obstarání soudního a správního spisu**
- **Rozhoduje se zpravidla bez jednání**
- **Vázanost rozsahem kasační stížnosti**
- **Vázanost důvody** kasační stížnosti (x zmatečnost, procesní vady, nepřezkoumatelnost a nicotnost) – **vady ex offo**
- **Zákaz novot** (§ 109 odst. 5)

Řízení o kasační stížnosti

- Příklady (ne všechny) kasační stížnosti ve zvláštních zákonech:
- § 32 zákona o azylu č. 325/1999 Sb. – ex lege **odkladný účinek** (žaloby i kasační stížnosti), specifické **lhůty** pro rozhodnutí
- § 124a daňového řádu č. 280/2009 Sb. – **neúčinnost** rozhodnutí
- § 85 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – **přerušení řízení o přestupku**
- § 172 odst. 6 cizineckého zákona č. 326/1999 Sb., **zastavení řízení o kasační stížnosti**

Řízení o kasační stížnosti

- **As** - řízení o kasačních stížnostech ve věcech dále neuvedených
- **Ads** - řízení o kasačních stížnostech ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, zdravotního pojištění, nemocenské péče v ozbrojených silách, uchazečů o zaměstnání a jejich hmotného zabezpečení podle předpisů o zaměstnanosti, sociální péče a státní sociální podpory, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- **Afs** - řízení o kasačních stížnostech ve věcech cel, daní, poplatků a ostatních daňových řízení, ve věcech týkajících se rozpočtových pravidel a dotací
- **Ars** - řízení o kasačních stížnostech ve věcech místního a krajského referenda
- **Azs** - řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany a zákona o pobytu cizinců

Rozhodnutí o kasační stížnosti

- **Zrušení** rozhodnutí KS a **vrácení věci k dalšímu řízení** se **závazným právním názorem** (kasační stížnost je důvodná), KS rozhodne celkově o nákladech řízení

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 5. 2017, č. j. 51 A 48/2016 - 77,
se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Rozhodnutí o kasační stížnosti

– **Zrušení** rozhodnutí KS a **zastavení řízení/odmítnutí návrhu/postoupení věci**

- I. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 7. 2017, č. j. 8 A 182/2016 - 40, **se zrušuje.**
- II. Žaloba podaná dle § 65 zákona č. 150/2002 Sb. proti sdělení Ministerstva vnitra ze dne 11. 8. 2016, č. j. MV-67355-26/SC-2012, **se odmítá.**
- III. Věc **se vrací** Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení, co se týče žaloby podané dle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., v níž se žalobkyně domáhá vyslovení, že sdělením žalovaného ze dne 11. 8. 2016, č. j. MV-67355-26/SC-2012, došlo k nezákonnému zásahu do jejích práv.
- IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě podané dle § 65 zákona č. 150/2002 Sb. proti sdělení Ministerstva vnitra ze dne 11. 8. 2016, č. j. MV-67355-26/SC-2012.

Rozhodnutí o kasační stížnosti

– Zrušení rozhodnutí KS a **zrušení** rozhodnutí správního orgánu („celé až dolů“), zrušení OOP

- I. Rozsudky Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. července 2017, č. j. 50 Af 33/2016 - 25, č. j. 50 Af 34/2016 - 24 a č. j. 50 Af 32/2016 - 24 **se ruší**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 14. října 2016, č. j. 44247/16/5200-10422-711919, č. j. 44248/16/5200-10422-711919 a č. j. 44246/16/5200-10422-711919 **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši **29 400 Kč** k rukám zástupce žalobce Mgr. Pavla Kandalce, Ph.D., LL.M., advokáta, se sídlem Moravské náměstí 629/4, Brno, do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.
- IV. Žalovaný **ne má** právo na náhradu nákladu řízení.

Rozhodnutí o kasační stížnosti

– **Zamítnutí** kasační stížnost (je nedůvodná)

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému se **n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Kompetenční žaloba

- Věcná příslušnost svěřena přímo **NSS** (sedmičlenný senát)
- Kompetenční spor (nepodařilo se vyřešit podle § 133 SpŘ), stranami kompetenčního sporu: **orgán státní správy a samosprávy, orgány samosprávy, nebo ústřední orgány státní správy** (zákon č. 2/1969 Sb.)
- **Žalobní legitimace § 98** – správní orgány i účastník řízení
- Rozsudkem se **určí, který správní orgán má pravomoc vydat rozhodnutí**

Prameny:

- **Komentáře** (Beck, Wolters Kluwer, Leges)
- **Monografie:**
  - Potěšil, L. Kasační stížnost. Praha: C. H. Beck, 2022, 336 s.
- **Učebnice:**
  - Skulová, S. a kol. Správní právo procesní. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, s. 316, 327 - 330
  - Sládeček, V. Obecné správní právo. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 346 – 348, 432 – 433, 467 - 468
  - Kopecký, M. Správní právo. Obecná část. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 479 – 481, 505 – 508